

Muutosmääräys/Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

5.4.4 Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus

Kunta voi järjestää maahanmuuttajille perusopetuksessa järjestettävää valmistavan opetuksen lisäopetusta. Valmistavan opetuksen lisäopetusta saavat oppilaat ovat perusopetuksen oppilaita. Opetusta järjestetään sellaiselle ulkomaalaistaustaiselle oppilaalle, joka ei ole syntynyt Suomessa. Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus on tarkoitettu perusopetukseen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyville oppilaille, joilla ei ole vielä riittävä peruskielitaitoa koulun opetuskielessä. (Laki perusopetuslain muuttamisesta 103/2025 5 §.)

Perusopetukseen siirtyvillä oppilailla tarkoitetaan oppilaita, jotka ovat päättäneet valmistavan opetuksen samana tai sitä edeltävänä vuonna. Oppilaan edun kannalta on tarkoituksenmukaista, että hän siirtyy perusopetuksessa järjestettävään valmistavan opetuksen lisäopetukseen suoraan perusopetukseen valmistavan opetuksen päättymisen jälkeen.

Valmistavan opetuksen lisäopetukseen on tarkoituksenmukaista ohjata oppilaat, joilla on vielä perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen kehittyvä alkeiskielitaito (A1) opetuskielessä (Kehittyvän kielitaidon asteikko, suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus) tai puutteellinen tai vähäinen koulunkäyntihistoria. Myös oppilaat, jotka siirtyvät valmistavasta opetuksesta perusopetukseen sen loppuvaiheessa, voivat tarvita valmistavan opetuksen lisäopetusta.

Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetus voidaan järjestää enintään vuoden ajaksi (Laki perusopetuslain muuttamisesta 103/2025 9 §). Oppilaan tarvetta valmistavan opetuksen lisäopetukseen arvioidaan säännöllisesti, ja se voidaan päättää vuoden aikana niissä oppiaineissa, joissa oppilas ei enää tarvitse sitä.

Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetusta saavan oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen arvioinnin periaatteita.

Opetuksen tavoitteet ja sisältö

Perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan peruskielitaitoa opetuskielessä ja eri tiedonalojen kielissä. Peruskielitaidolla tarkoitetaan sellaisia suomen/ruotsin kielen valmiuksia, joita oppilas tarvitsee perusopetuksessa. Tiedonalojen kielen hallinnalla tarkoitetaan oppilaan valmiuksia lukea, ymmärtää ja tulkita eri oppiaineiden tekstejä sekä tuottaa niitä.

Valmistavan opetuksen lisäopetus on kielitietoista opetusta. Opetuksessa keskitytään kullekin oppiaineelle ominaisten tekstien yhteiseen tarkasteluun, tekstien tyypillisten piirteiden löytämiseen ja opiskelun edellyttämien tekstien

ohjattuun tuottamiseen suullisesti ja kirjallisesti sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistamiseen.

Oppilas etenee opinnoissaan paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettyjen vuosiluokkakohtaisten tavoitteiden mukaisesti. Myös opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain on mahdollista valmistavan opetuksen lisäopetuksessa. Tällöin noudatetaan luvussa 5.4.3 kuvattuja periaatteita.

Opetukseen ohjaaminen ja opetuksen järjestäminen

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarve arvioidaan lähtökohtaisesti perusopetukseen valmistavan opetuksen loppuvaiheessa. Arvioinnin tekee perusopetukseen valmistavaa opetusta antanut opettaja yhteistyössä muiden oppilasta opettaneiden opettajien kanssa. Jos oppilas siirtyy valmistavan opetuksen lisäopetukseen myöhemmin, arviointi tehdään yhteistyössä oppilasta opettavien perusopetuksen opettajien kanssa. Arviointi kohdistuu opetuskielen peruskielitaitoon ja eri oppiaineiden tiedonalojen kielen hallintaan.

Valmistavan opetuksen lisäopetukseen ohjataan lähtökohtaisesti ne oppilaat, joiden peruskielitaito opetuskielessä on pääasiassa vielä kehittyvän alkeiskiellitaidon (A1) vaiheessa. Tällöin oppilas selviää useimmin toistuvista arkisista koulun kielenkäyttötilanteista. Hän osaa nimetä tuttuja asioita sekä tunnistaa puhutusta ja kirjoitetusta kielestä tuttuja sanoja ja ilmauksia, lyhyitä ohjeita ja tuttuja aiheita. Opetuspuheesta ja opetuksessa käytetyistä teksteistä hän ymmärtää aiheen kuvien ja ydinsanojen avulla ja osaa tuottaa lyhyitä tekstejä. Oppilas tarvitsee malleja ja tukea tekstien ymmärtämiseen, tulkitsemiseen ja tuottamiseen. (Kehittyvän kielitaidon asteikko, suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus.)

Oppilaalle voidaan laatia suunnitelma opintoja varten opettajien yhteistyönä. Suunnitelmassa kuvataan oppilaan opetuskielen opetuksen tavoitteet erityisesti niissä oppiaineissa, joissa valmistavan opetuksen lisäopetusta annetaan sekä muut valmistavan opetuksen lisäopetuksen tavoitteet. Suunnitelmaa laativat opettajat käyvät keskustelun valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeesta ja tavoitteista oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa.

Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus on joustavaa, suunnitelmallista ja oppilaan tarpeiden mukaan muuttuvaa. Valmistavan opetuksen lisäopetusta annetaan oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana samanaikais- tai yhteisopetuksena, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Opetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella huomioiden koulupäivien pituuden enimmäismäärät.

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestämiseksi koulussa voidaan nimetä vastuupettaja. Vastuupettaja osallistuu yhteistyössä muiden opettajien kanssa oppilaan suunnitelman ja työjärjestyksen laatimiseen ja voi toimia myös yhteis- ja samanaikaisopettajana valmistavan opetuksen lisäopetuksessa.

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa perusopetuksessa järjestettävää valmistavan opetuksen lisäopetusta, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- oppilaan valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeen arviointi ja opetukseen ohjaamisen käytännöt
- yhteistyö perusopetukseen valmistavan opetuksen kanssa
- valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestämisen periaatteet, vastuut ja yhteistyökäytännöt
- oppilaan valmistavan opetuksen lisäopetuksen suunnitelman laatimisen periaatteet, jos suunnitelmaa käytetään
- oppilaiden opiskelun ja oppimisen seuraamisen ja valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeen arvioinnin käytännöt vuoden aikana

Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus Torniossa

Torniossa järjestetään perusopetuksessa järjestettävää valmistavan opetuksen lisäopetusta eli lisäVALOa. Oppilaan siirtyessä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta eli VALOsta perusopetukseen, on hänellä mahdollisuus tarvittaessa saada perusopetuksessa järjestettävää valmistavan opetuksen lisäopetusta.

Valmistavan opetuksen opettaja ohjaa oppilaan lisäVALOon oppilaskohtaisesti, mikäli oppilas ei ole saavuttanut kehittyvän kieliasteikon mukaista peruskielitaidon alkuvaihetta eli kielen taitotasoa A2.1. (Liite 1). Lisäopetusta voidaan antaa myös oppilaalle, jolla on vähäinen tai puutteellinen kouluhistoria tai oppilas on myöhään maahan tullut. Valmistavan opetuksen opettaja tekee arvion saamiseksi yhteistyötä oppilasta opettavien opettajien kanssa. Oppilas voidaan ohjata lisäopetukseen myös ensimmäisen perusopetusvuoden aikana.

Opetus ja arviointi toteutetaan Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Lisäopetusta voidaan antaa niissä perusopetuksen oppiaineissa, joista suoriutumiseen oppilaan kielitaito ei vielä riitä. Silloin oppilaalle annetaan erityisen vahvaa opetuskielen taidon tukea. Lisäopetus järjestetään samanaikais- tai yhteisopetuksena perusopetuksen oppituntien aikana, erillisinä lisätunteina, pienemmässä ryhmässä tai henkilökohtaisena ohjauksena. Opetusta annetaan sellaiselle oppilaalle, joka ei ole syntynyt Suomessa. Valmistavan

opetuksen lisäopetusta annetaan enintään vuoden ajan, mutta se voidaan päättää myös aiemmin.

Torniossa perusopetuksessa järjestettävässä valmistavan opetuksen lisäopetuksessa on vastuuopettajat niillä kouluilla, joissa lisäopetusta järjestetään. Vastuuopettajat tekevät yhteistyötä valmistavan opetuksen opettajien ja perusopetuksen opettajien kanssa. Vastuuopettaja arvioi lisäopetuksen tarvetta vuoden aikana ja suunnittelee oppilaan opiskelua lisäopetuksessa yhdessä perusopetuksen opettajien kanssa.

Perusopetuksessa järjestettävässä valmistavan opetuksen lisäopetuksessa laaditaan oppilaalle suunnitelma, mikä laaditaan Wilmassa. Torniossa käytetään Opetushallituksen valmista suunnitelmapohjaa. Suunnitelma laaditaan lisäopetuksen alussa yhdessä oppilaan, huoltajan ja vastuuopettajan kanssa. Lisäksi suunnitelmaa on hyvä olla laatimassa myös luokan- tai kunkin oppiaineen opettaja, missä lisäopetusta annetaan. Tulkkauspalveluja käytetään tärkeiden asioiden hoitamisessa, kuten esimerkiksi suunnitelman laatimisessa, mikäli huoltajan tai oppilaan kielitaito niin vaatii.

LIITTEET

Liite 1

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kielten_taitotasoasteikko.pdf,

lisätty 20.4.2026.